

Сьогодні предметом і підставою духовної діяльності стає ідеалізований світ людини, спекулятивно прикрашене буття, тобто реальність, яка нібито існує за законами розвитку духовності. Так, наприклад, в науці протягом тривалого часу панувала тенденція сцієнтизації знання та вважалося, що виробництво не потребує психологічних «ефемерностей», а розвитком суспільних відносин можна управляти без соціології.

Отже, не знаходячи підстав для власного розвитку в історичній самодіяльності людини – практиці – пізнавальна діяльність, духовна праця, духовне виробництво в умовах кризового розвитку стають «точками» руйнування світу духовності. Об'єднати їх у сутнісну духовну єдність може тільки логіка взаємодії двох процесів: духовно-практичного і практично-духовного розвитку людини.

Становлення справжньої духовності людини як найбільш повного вираження її творчої суб'єктивності у відношенні до історії, духовне оновлення всього українського суспільства є не просто завоюванням реформ, а й надійною гарантією їх незворотності.

А. М. Зубов

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Останніми роками система вищої освіти в Україні перебуває в стані, який перестала задовольняти вимоги, які постають перед нею в умовах глобалізації. Сформувалась невідповідність сучасного попиту суспільства на фахівців з вищою освітою, виникли протиріччя між пропозиціями ринку праці фахівців з вищою освітою і викликами господарюючих суб'єктів. Гальмуючим чинником став і економічний стан забезпечення системи державного сектора вищої освіти.

У складі основних проблем організації і управління вищою освітою сьогодні спостерігається:

- поява невідповідності практичної підготовки фахівців для швидкого включення їх у процеси життєдіяльності;
- зниження уваги влади і відповідальності суспільства за працевлаштування молодих фахівців за їх спеціалізацією, реалізацію їх фахових знань;
- відсутність соціальної відповідальності бізнесу і соціальної підтримки державою випускників вищих навчальних закладів.

Разом із означеними проблемами слід підкреслити, що влада в Україні вже перейшла до етапу модернізації освіти, головною метою якої стало відпрацювання механізмів управління підвищенням та забезпечення якісної підготовки фахівців відповідно до Болонської системи. Більшість вживаних заходів можна вважати інноваційними. Для їх реалізації є

достатньо високий рівень розвитку української науки та освіти, розвиток науково-дослідних робіт і конструкторських розробок, які мають створювати сприятливе середовище для реформування освітньої галузі.

Інноваційність вищої освіти розглядається як її спроможність створювати інтелектуальний ресурс суспільства шляхом інтеграції наукових знань, створення підґрунтя для інноваційного мислення і уявлення про майбутній розвиток суспільства, якісного оновлення змісту і організації процесів навчання. Вища школа України дедалі більше схиляється у бік генерації нових знань, застосування нових технологій і підготовки фахівців нової формації.

Поставлені перед вищою освітою проблемні питання щодо реформування організації і управління процесами освіти вимагають перегляду існуючого понятійного апарату і термінології, яка використовується в процесах управління. В першу чергу це стосується поняття «інноваційність». В освіті воно характеризує процес творення, запровадження та поширення в практиці підготовки фахівців нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких можуть бути суттєво підвищені показники та рівні досягнень у всіх структурних компонентах освітянських процесів, що стане рушійним чинником переходу системи освіти до якісно нового стану.

Участь вищої освіти в розвитку і примноженні людського капіталу потребує реалізації широкомасштабної довгострокової стратегії, здійснення її модернізації, наближення всієї системи освіти до стандартів ЄС. Як уявляється, модернізація системи вищої освіти в Україні повинна здійснюватись на базовій системі освіти і зберегти ті наукові напрацювання і досягнення, що склалися у вітчизняній вищій школі протягом більш півстоліття, але й поповнитися новими ідеями, які пов'язані із входженням України у європейський та світовий освітній простір. Для імплементації системи університетської освіти у світовий освітній простір слід використати і відомі інноваційні тенденції, в тому числі орієнтацію на європейські та світові освітні стандарти; розвиток багаторівневої освітньої системи; потужне збагачення вишів сучасними інформаційними технологіями; широке включення в систему Internet; суцільне і наскрізне запровадження інноваційних технологій навчання; інтеграція середніх і відносно малих вишів в університетські комплекси; цілеспрямованість і розширення напрямів дослідно-експериментальних робіт з постановки і апробації навчальних планів, модулів з поглибленою практичною підготовкою; створення авторських курсів, модулів, підручників, посібників, навчальних технологій, професійних тренінгів та майстер-класів відповідно до вимог ринку праці; забезпечення можливостей швидкої адаптації освітніх європейських і світових стандартів до використання в освітянських технологіях та ін.

Важливим фактором процесу інноваційної перебудови освіти є формування конкурентних умов в процесі навчання. Участь студентів у

конкурсах, олімпіадах, академічних обмінах, безумовно, є не тільки свідченням інноваційності освіти, але й додатковою можливістю формування їх конкурентних переваг серед випускників вищих навчальних закладів на ринку праці. Її необхідними атрибутами повинні стати практичні навички і вміння працювати у складі команди з фахівцями різних галузей знань, здатність до системного мислення, аналізу складних проблем, стратегічного бачення наслідків проблемних ситуацій, вміння користування інформаційними комп'ютерними технологіями і моделями, оволодіння новими методами.

Н. В. Васильченко

ВПЛИВ ДУХОВНОГО ОНОВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА НА РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ

Сьогодні в суспільстві необхідно усунути протиріччя, яке виникло між рівнем підготовки фахівців і сучасними вимогами до розвитку суспільства, підвищенням рівня професіоналізації в поєднанні з гуманізацією професій.

Як один із варіантів, вихід у цій ситуації бачиться на шляху інтеграції наукового знання. Якщо прийняти науку в цілому за систему, то перший зріз (зовнішній) являє собою три підсистеми, які складають певні цикли в навчальному інженерному знанні: громадські, природничі й технічні науки.

Другий зріз (внутрішній) – в області самих підсистем. Як зазначалося вище, в цьому випадку являє інтерес інтеграція суспільних наук в умовах підготовки фахівців у технічних вишах.

Тому обидва зрізи мають три рівні: світоглядний, методологічний, психолого-педагогічний. Найімовірніше, на наш погляд, інтеграція суспільних природничих і технічних наук, так само як і внутрішній зріз інтеграції, здійсненні в суспільних науках на світоглядному рівні. Очевидно, якщо «йти від людини» як «самоцінності» – то це визначає в результаті соціальну спрямованість всіх зазначених циклів. Методологічний рівень здійснює інтеграцію на основі матеріалістичної діалектики з виходом на застосування загальнонаукових методів пізнання, а саме: моделювання, математизація, системно-структурні підходи в дослідженнях і навчанні.

Психолого-педагогічний рівень передбачає цілеспрямовану побудову навчального процесу з виділенням двох контурів управління пізнавальною діяльністю, де студент виступає як об'єкт навчання і як суб'єкт, що пізнає.

Постановка цілей мовою предметних завдань дозволяє досягти головного: підготовку спеціаліста з високими професійними вміннями. Весь цикл суспільних наук в інтегративному осмисленні дозволяє виховати в студенті людину з гуманістичними устремліннями, людину як